https://achterderug.nl

OP, NAAR DE ZUIDPOOL!

II.

Wanneer wij het Dagboek van Shackleton [1]) lezen, dan vervult eerbied onze ziel; en wij worden getroffen door karaktertrekken, die wij reeds als kinderen in onze Heemskerken en Barendsens bewonderden.

Tevens komt een gevoel van dankbaarheid bij ons op, want wie anders gaf dezen mannen de doorzettingskracht dan God? Wie bewaarde hen voor wanhoop? Wie waakte over hun instrumenten, zoodat zij uit het rijk van dood en versterving weer het gebied van het bloeiende leven mochten bereiken?

Den 25sten December werd het Kerstfeest gevierd; ook voor een Kerstmaal [2]) werd gezorgd; na de bittere ontberingen zou thans iets extra's hun deel zijn. Wat waren de Poolvaarders rijk! Wat smaakte die kleine plumpudding! Hoe vergastten zij zich op chocolaad en biscuit! Zij kregen volop — Shackleton had het hun reeds dagen vooruit beloofd. En hij hield zijn woord.

„Wij zijn heden avond verzadigd," schreef Shackleton in zijn dagboek; „het zal voor den laatsten keer zijn gedurende vele dagen."

Hoe eenvoudig, hoe sober staat dat daar! Doch welk een heldenmoed en zelfverloochening was er noodig, om het te doorstaan!

De Poolvaarders waren thans tot 85° 55′ zuiderbreedte doorgedrongen. Zij hadden nog 250 mijlen voor den boeg, om de zuidpool te bereiken, en 250 mijlen terug tot deze plek, dat waren 500 mijlen.

Opnieuw moest de voorraad worden nagezien. Op zoo'n langen tocht hadden zij telkens depôts gevestigd van proviand, om de vracht der sleden lichter te maken, en zeker te zijn, op den terugtocht voedsel te vinden. Met bijna wiskundige nauwkeurigheid waren die provianddepôts afgepast naar den afstand, die telkens afgelegd zou worden, en thans zou opnieuw de voorraad moeten verdeeld worden naar den tijd, dien de laatste 500 mijlen zouden vorderen.

Er was nog voor één maand voedsel, maar slechts voor drie weken biscuits.

De Poolvaarders keken elkander bedenkelijk aan. Wat moest men doen? De aanvoerder hakte den knoop door — men zou de drie weken over dertig dagen verdeelen, de rantsoenen werden al weer kleiner — één biscuit 's morgens; drie des middags; twee des avonds — helaas! het kon niet anders.

De kleeren raakten versleten; de ijzige wind blies er door heen, maar alle ellende zou ras vergeten zijn, als de Zuidpool was bereikt.

Zij trokken weer voort. De hoofdpijn begon hen te kwellen; handen en voeten werden door de vorst deerlijk geteisterd, maar zij moesten voort.

De reusachtige gletscher lag reeds achter hen; zij zeulden thans hun sleden op tegen een plateau van meer dan 11000 voet hoogte.

Zouden de helden het halen? Zou er nog kans op zijn? Voor den eersten keer beluisteren wij een zachten angstreet in het dagboek.

„Zware hoofdpijn. Wild schijnt het mobielst te zijn. God weet, dat wij alles doen, wat wij kunnen, maar het uitzicht is ernstig, indien de bodem zoo blijft, en het plateau nog hooger klimt, want wij komen niet vlug genoeg voorwaarts, om met onze proviand uit te komen, en bijtijds terug te zijn bij ons depôt."

Ja, dat was het — die proviand!

Zij voelden het wel, die wakkere Poolvaarders, dat hun krachten minder werden; ze raakten uitgeput; niet door den afstand, niet door koude en ijs, maar door den honger werden ze overwonnen.

Hun dagtochten werden korter, terwijl ze grooter hadden moeten worden; zwijgend keken ze elkander aan; zij persten de lippen op elkander, en er zullen tranen hebben geblonken in die heldere oogen, toen ze 't elkander moesten bekennen: „We kunnen niet verder!"

Want op slot van rekening waren zij toch ook maar zwakke stervelingen evenals wij anderen; misschien met meer staal in hun bloed, met meer energie in hun wil, maar evenals gij en ik aan de menschelijke wetten onderworpen.

Den 9den Januari [1]) staakten de Poolvaarders hun tocht; zij konden niet verder; en zij plantten de Engelsche vlag op een punt, dat zich bevond op 88° 23′ Zuiderbreedte en 162° Oosterlengte.

Terwijl de banen der geliefde vlag breed uitwapperden in den ijzigen wind, wierpen de Poolvaarders een langen blik door hun uitstekende verrekijkers naar het Zuiden. Niets zagen zij dan een eindelooze doodsche sneeuwvlakte. Er was geen afbreking te ontdekken in het plateau, en Shackleton was overtuigd, dat de Zuidpool, die zij wegens uitputting en gebrek aan proviand niet hadden kunnen bereiken, op dit uitgestrekte plateau te zoeken zou zijn.

Slechts enkele minuten vertoefden de drie mannen daar; toen keerden ze terug. De thermometer wees een temperatuur aan van 19 graden Fahr. onder nul; en doodelijk vermoeid, door den honger en de bitterste teleurstelling getroffen, sloegen zij hun tenten op.

L. P.

[1]) „The Heart of the Antarctic by E. H. Shackleton." London, William Heinemann.

[2]) Men weet, hoe alle Engelschen bij gelegenheid van het zoogenaamd Kerstfeest maaltijden geven, waar de plumpudding — soms zeer fraai versierd — den hoofdschotel vormt.

[1]) 1909.

SANDVENVAND.

Een Noorsche schoone.

Wie het stukje rots en meer van onze foto aanschouwen en genieten wil, moet nog al diep doordringen in het Westelijk deel van Noorwegen. Tusschen Stavanger en Bergen wringt zich daar de Hardangerfjord in Noord-Oostelijke richting het land in onder verschillende namen. In zijn geheel is deze zeearm dertien uren lang, en de breedte wisselt af van een half tot een heel uur. Rechtuit gaat het niet; nu eens steekt links, dan rechts een rots vooruit, die aan den fjord een andere richting, en daardoor aan het oog een nieuw vergezicht geeft. De geheele reis is per stoomboot te doen, en wie het voorrecht heeft de *underdejlige* (wonderheerlijke) Hardanger te bevaren, geniet een der schoonste tochten van Europa. Links en rechts strekt zich langs den fjord een smalle, welbebouwde kuststreek uit, waar de steenblokken liggen in de akkers en de wouden, of ze afgerold zijn van de rotsen, die daar achter zich steil uit de vlakte verheffen. En over die rotsen rust het oog nu en dan op de witte gletschers, die zich uitstrekken over het hooge *fjeld*.

Bij Stenkorsnäs neemt de zeearm onder den naam Utnefjord eensklaps een richting rechts dwarsaf, terwijl een

https://achterderug.nl

smallere fjord nog een uur gaans de oude richting behoudt. De Utne-fjord schijnt wel een verbinding te zijn van twee zulke smalle zeearmen; na een vijftal K.M. eindigt hij in een zeearm, die een paar K.M. breed zich nog uren gaans naar 't N.O. voortzet met verschillende vertakkingen, terwijl hij naar 't Zuiden als Sörfjord (Zuiderfjord) zich nog 45 K.M. uitstrekt, aan 't begin twee K.M. breed en steeds smaller wordend, tot hij eindigt bij het plaatsje Odde. Dat Odde is het eindpunt van de waterreis, doch niet het eindpunt voor den toerist. Want daar juist is gelegenheid voor vele uitstapjes, waar men kennis kan maken met de wonderlijke Noorweegsche rotsennatuur. Een dier uitstapjes leidt naar het Sandvenvand. (Vand = water.)

Een goede weg voert een twintig minuten ver langs een snelvlietend riviertje, de Aabo-elf, en dan tot de stroomsnelte van onze foto, waardoor het meer zijn voorraad uitstort naar de Sörfjord.

Een uur ongeveer is dat meer lang. Aan beide zijden verheffen zich bijna loodrecht uit het water de hooge rotsen, waarvan de watervallen neerstorten, rechts de Strandsfos, links de Kjöndalsfos. Het plassen van dat neerstortende water vermengt zich met het ruischen van den grooten val op den voorgrond; dat is de muziek in deze zwijgende eenzaamheid.

Veel schooner nog is het uitzicht, als men zich omwendt, en naar het Noorden blikt, waar men uren ver de Sörfjord voor zich ziet, waarvan dit meer een voortzetting is, en waar men boven de rotsen aan de Westzijde de sneeuw van den Folgefond ziet. Rechts van het meer zet de weg zich voort tusschen rots en water, en na nog een klein half uur krijgt men een vrij gezicht op den gletscher, waarvan op onze foto de uiterste punten in de verte schitteren. Daar op het einde van het meer rijst de rotswand bijna loodrecht 1500 M. omhoog.

Die Folgefond is een plateau, van 1000 tot 1500 M. hoog, tusschen de Hardangerfjord en de Sörfjord; twee tot drie uren breed en zeven tot acht uren lang. Het schijnt wel, dat de diepe fjorden, de zeearmen, in deze rotsmassa's uitgehouwen zijn, want aan de overzijde van beide fjorden zetten ze zich voort, doch nergens is het zulk een groot rotsblok; verderop is het door meer spleten doorsneden. En nergens ook is het zoo bedekt met gletscherijs als hier. De geheele Folgefond is één gletscher, één massa van grofkorrelig ijs, dat aan alle kanten afglijdt, en in watervallen de zeearmen bereikt.

Noorwegen is een land, waarvan men de schoonheid leert kennen te water. Wie over land reist, ziet weinig anders dan kale rotsvlakten, met zeer weinig teelaarde, en dus slechts hier en daar met bosch bekleed. Landbouw of veeteelt is daar niet; stoute verheffingen van den bodem zijn er ook weinig, zoodat men niet anders vindt dan troostelooze eenzaamheid. En de reis is moeilijk voort te zetten, daar men telkens stuit op diepe spleten, die rechtstreeks met de zee in gemeenschap staan als de tallooze vertakkingen van de vele fjorden, of waarvan de waterspiegel hooger is, zoodat ze meren vormen, met een snelstroomend riviertje tot afvoer.

Doch vaart men op die zeearmen, dan ziet men al de schoonheid.

Het spiegelgladde water, waarin de steile rotsen weerkaatsen, de vele watervallen, de bochtige kusten, die telkens een nieuw uitzicht geven, en dan in de lagere gedeelten de vruchtbare, luwe streken tusschen rots en water, — dat alles maakt Noorwegen zoo schoon.

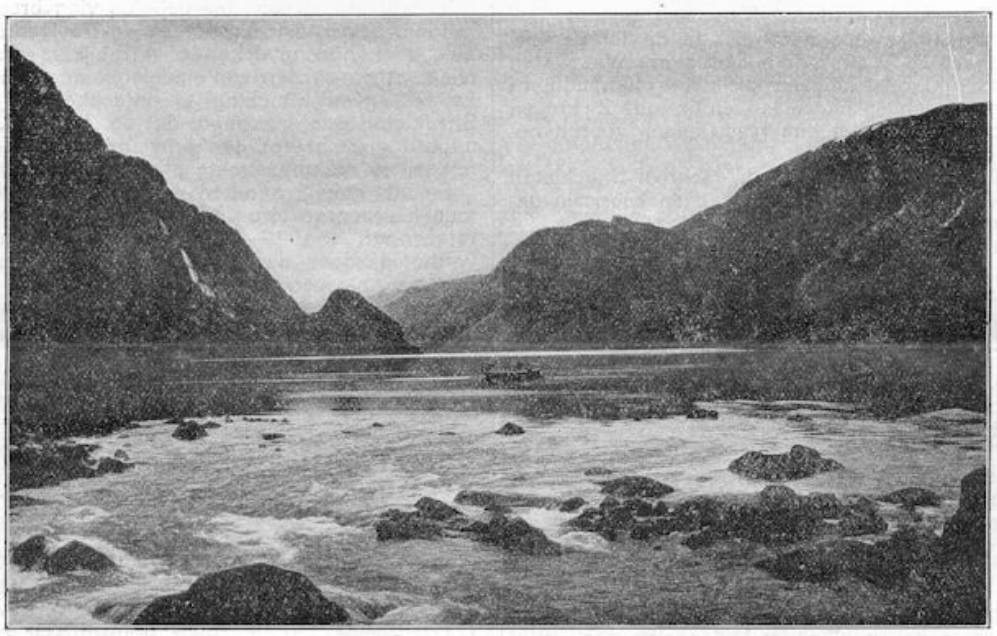

Daar wonen de Noren, aan de fjorden, en van daar uit varen ze de zee op, eerst tusschen de rotsige eilanden, die bij duizenden liggen voor den ingang der fjorden, waar ze jacht maken op haring en kabeljauw, en dan den oceaan in, waar nog altijd de Noren bekend staan als stoute zeevaarders, evenzeer als ten tijde van hun voorouders de Noormannen, nu duizend jaar geleden. Die Noormannen hadden hun vaderland in Denemarken; ze volgden op hun tochten drie richtingen: den Oosterweg naar de Oostzee, den Westerweg naar de Noordzee, die nog bij de bewoners van Noord-Europa Vesterhaf (Westzee) heet, en ten slotte den Noorderweg langs de Skandinavische kust. Naar dien Noorderweg (Norrvej) heet nog het land Noorwegen.

A. L.

Stoomdruk — La Rivière & Voorhoeve — Zwolle.